

Uitvoeringsagenda Sociaal Domein 2.0.

De uitvoeringsagenda 2.0 is opgesteld op basis van de uitvoeringsagenda 1.0 en de aanvullende maatregelen uit het rapport “Financiële beheersing Sociaal domein Waterland van bureau Cebeon.

De maatregelen zijn gebundeld in 3 samenhangende sets die, na investeringen samen leiden tot een bezuiniging van 1.1. mln. in het Sociaal domein. De uitwerking van de uitvoeringsagenda 2.0 vraagt maatwerk en investeringen. Op basis van dit plan worden de onderdelen de komende tijd verder uitgewerkt.

Uitvoeringsagenda 2.0

1. Versterken sociale basis	PM
2. Participatie	€ 436.000, -
3. Wmo	€ 407.000, -
4. Jeugd	€ 257.000, -

Totaal is de taakstelling € 1.100.000, - inclusief de eerder opgelegde taakstelling van € 500.000, -.

1. Versterken sociale basis, mantelzorg en minimabeleid

Cebeon stelt dat het geschetste uitgavenpatroon van Waterland erop duidt dat een verdieping van de transformatie van het sociaal domein nodig is om een toereikend aanbod van voldoende kwaliteit ook op termijn financieel mogelijk te maken. Dit vraagt om een samenhangende aanpak, waarbij het verder verbreden en versterken van verbindingen cruciaal is:

- Verbindingen met de sociale basis: burgers en maatschappelijke partners (informele organisaties);
- Verbindingen met ketenpartners: aanbieders en externe verwijzers;
- verbindingen intern: tussen de verschillende taakvelden en teams binnen de gemeente en met buurgemeenten/regio.

De effecten van afzonderlijke maatregelen zijn lastig te kwantificeren omdat maatregelen deels op elkaar en de omgeving inwerken. De transformatie is een leerproces dat ook van de gemeente een nadere bezinning vraagt op wat zij zelf moet/wil doen en wat zij meer/beter kan overlaten aan de maatschappij (burgers), uitvoerende partijen (professionals) en/of regionale samenwerking (inkoop, beleidsontwikkeling, backofficetaken e.d.).

Om de sociale basis te versterken zijn maatregelen voor preventie, mantelzorg en minimabeleid gewenst (de voorkant) ter voorkoming van dure maatwerkvoorzieningen. We werken dit verder uit in de nota sociaal domein 2020 – 2024. Het gaat daarin om de volgende maatregelen:

- *Faciliteren en ontwikkelen van basisvoorzieningen*

In de uitvoeringsagenda 1.0 waren preventieve maatregelen opgenomen zoals de versterking van het Centrum voor jeugd en gezin en een dienstencentrum. In het Cebeon rapport wordt geadviseerd ook de basisvoorzieningen te versterken door het opzetten van preventienetwerken en het versterken van vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning als basisvoorziening. Betere beschikbaarheid en benutting van basisvoorzieningen, aansluitend op de sociale basis (burgerkracht), is een belangrijke categorie maatregelen die in de praktijk van referentiegemeenten wordt ontwikkeld.

Hierbij is het niet zozeer de bedoeling dat de gemeente basisvoorzieningen subsidieert, maar dat (vrijwilligers)organisaties en aanbieders van zorg, onderwijs, wonen, sport/recreatie elkaar beter weten te vinden en slimme combinaties ontwikkelen. De gemeente kan hierin een actieve rol spelen door lokale afstemming (op dorps/wijkniveau) tussen partijen en met het nog te ontwikkelen sociaal team en een aangepast dienstencentrum te faciliteren.

- *Opzetten preventienetwerken in de kernen*

De rapportage Cebeon raadt aan om in de kernen preventienetwerken of huiskamerprojecten op te zetten. We stimuleren dat vrijwilligersorganisaties en aanbieders van zorg en onderwijs elkaar beter weten te vinden. Met de inwoners gaan we op zoek naar innovatievere vormen van preventie. Sociale media en andere communicatietechnologieën kunnen hierbij mogelijk een rol spelen. We onderzoeken hoe preventie op deze wijze kan bijdragen aan het voorkomen van eenzaamheid en het bieden van lichte vormen van ondersteuning. Ook duurzame verbindingen tussen sport en beweegaanbieders (aanwezig in 4 kernen) en onderwijs-, zorg- en welzijnsaanbieders willen we stimuleren. We willen de inzet van sport als preventief instrument beter vorm geven.

Ook de preventie van jeugd- en opvoedondersteuning kan met vrijwilligers worden vormgegeven. Door het verstevigen van de informele netwerkstructuur rond opvoeden en opgroeien, ontstaat er een informele sociale steun rondom gezinnen. Hiervan zijn voorbeelden in het land waarbij vrijwilligers wekelijks gezinnen bezoeken om naar behoefte ondersteuning te bieden. Dit draagt bij aan het voorkomen van inzet van dure zorgvormen.

Als de sociale basis wordt versterkt kan deze niet alleen in preventief opzicht maar ook in de nazorg een rol spelen doordat sociale netwerken meer opvangen.

- *Uitbreiden ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers*

Waterland heeft nog een groot potentieel aan vrijwilligers (waaronder mensen met een uitkering). De rapportage Cebeon constateert ook dat Waterland meer mantelzorgers heeft dan de referentiegemeenten, maar dat deze minder uren maken dan gemiddeld.

De participatie van vrijwilligers en mantelzorgers kan verder worden versterkt door bijvoorbeeld periodieke waardering van mantelzorgers met een geldbedrag of vouchers, mantelzorgsteunpunten in iedere kern (gericht op informeren, adviseren, en doorverwijzen van mantelzorgers, signaleren van wensen en behoeften) en inrichten van vrijwilligersnetwerken. In het verlengde hiervan stimuleren referentiegemeenten bijvoorbeeld ook het gebruik van vrijwilligersvervoer. Zulke vormen van vrijwilligersinzet leiden voor de gemeentelijke organisatie tot winst (lagere uitvoeringskosten), omdat minder beschikkingen hoeven te worden afgegeven en minder facturatie op cliëntniveau hoeft plaats te vinden.

- *Vrijwilligerswerk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt*

Wij willen meer vrijwilligerswerk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer stimuleren. Het doel is om deze doelgroep te laten participeren via vrijwilligerswerk. Dit kan een opstap zijn naar een betaalde baan, maar als dit nog niet mogelijk is, willen we mensen hiermee meer ritme en stabiliteit geven in hun dagelijks leven. We zien hier niet direct een financiële besparing, maar wel een manier om mensen mee te laten doen in de samenleving.

De uitwerking van deze maatregelen doen we samen met inwoners. In een eerste verkenning in de kernen kijken we waar kansrijke mogelijkheden liggen.

- *Minimabeleid*

Minimabeleid en schuldhelpverlening werkt preventief tegen toenemende kosten elders in het sociaal Domein. Mensen met schulden doen vaker dan gemiddeld een beroep op Wmo of jeugdzorg. Gezien het lagere uitgavenniveau van Waterland en het gegeven dat schuldenproblematiek vaak lang ‘onder de radar’ blijft, willen we meer in zetten op (preventieve) schuldhelpverlening. Daarmee kunnen ook belemmeringen worden weggenomen voor maatschappelijke participatie. We zetten dan vooral in op Vroegsignalering en breiden de (al lopende projecten) de komende tijd uit. We doen hiervoor voorstellen in de nieuwe nota Armoedebeleid en schuldhelpverlening 2020 – 2024.

Proces:

Eerste verkenning naar kansrijke mogelijkheden in de kernen en financiële doorrekening	4 ^e kw 2019
Nota Sociaal Domein met uitwerking projecten en maatregelen	1 ^e kw 2020

2. Participatie

Taakstelling € 436.000, -.

In de uitvoeringsagenda 1.0 stond een reeks maatregelen genoemd. We voeren deze maatregelen door, maar nemen in de uitvoeringsagenda 2.0 aanvullende maatregelen. We verwachtten daarmee ons uitstroombijfer te verdubbelen van 6 per jaar naar 12 per jaar. Kanttekening daarbij is dat de kleine schaal waarop de uitvoering is georganiseerd hogere uitvoeringskosten met zich meebrengt en kwetsbaar maakt voor externe risico's.

- *Uitwerken maatschappelijke dagbesteding*

Om het hogere ambitieniveau te bereiken zou er ook aandacht moeten zijn voor het bredere belang van een passende aanpak voor groepen met grote afstand tot arbeidsmarkt. Naast statushouders stromen ook bijstandsontvangers met een hogere leeftijd of langere uitkeringsduur doorgaans lastiger uit. Op dit moment gebeurt er niet veel met deze groep en richten we ons vooral op de kansrijke werkzoekenden. Cebeon adviseert om bij deze groep te focussen op het vinden van een zinvolle en maatschappelijk nuttige dagbesteding. De beschikbare capaciteit en middelen kunnen dan effectiever worden ingezet voor meer kansrijke groepen.

Hierbij is tevens een relatie te leggen met de Wmo. Zo laat een aantal referentiegemeenten mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt werkervaring en -ritme opdoen door het verrichten van werkzaamheden voor Wmo-geïndiceerden zodat ze langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Het gaat hier om vormen van dienstverlening die raakvlakken hebben met Basisvoorzieningen: klussendienst, boodschappenservice, was- en strijkservice en dergelijke. Daarnaast kan worden gedacht aan dorpsconciërges die winkelstraten schoon en verzorgd houden met het oog op aantrekkelijker centrumgebieden (in samenwerking met ondernemersverenigingen). Een en ander kan met relatief beperkte subsidies worden ingevuld of door de uitbreiding van het Leerwerkbedrijf met deze taken. Op dit moment loopt al een project met Wonen-Plus om statushouders ervaring te laten opdoen met zorgtaken. Eenzame ouderen krijgen op deze manier meer aandacht en statushouders leren sneller de taal en kunnen doorstromen naar opleidingen in de zorg.

- *Verhogen opbrengsten uit Parttime werk.*

In de uitvoeringsagenda 1.0 was het verhogen van de opbrengsten uit Parttime werk met een bedrag van € 40.000, - een actiepunten. We achten een hogere opbrengst van tot € 80.000, - mogelijk.

- *Efficiënter werken en opschalen naar regionaal niveau*

Naast deze bovenstaande zijn er ook maatregelen om de uitvoering van de Participatiewet efficiënter te laten verlopen. Dat varieert van het meer combineren van werk en inkomen tot het opschalen van de uitvoeringsorganisatie naar een regionaal niveau. We kunnen een aantal maatregelen de komende tijd oppakken. De oplossing van de schaalproblematiek stellen wij mede afhankelijk van de uitkomsten van het debat over de bestuurlijke toekomst.

- *Minimabeleid en schuldhulpverlening*

Hoewel Waterland een vergelijkbaar percentage huishoudens met een laag inkomen heeft als de referentiegemeenten, besteedt Waterland iets minder aan minimabeleid. Dit verschil zit niet zozeer in het aantal regelingen voor minima, maar meer in het bereik daarvan. Dit komt omdat het aandeel bereikte huishoudens beperkter is. Dit is terug te zien in het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand en het aantal trajecten schuldhulpverlening.

Meer ondersteuning in de vorm van minimaregelingen kan bijdragen om (op termijn) duurdere zorgvormen te voorkomen, maar deze relatie is bij referentiegemeenten niet één op één te maken. Denk bijvoorbeeld aan participatie van kinderen uit huishoudens met een laag inkomen op het gebied van sport en cultuur.

In het 4e kwartaal van 2019 stellen we een nieuwe nota Armoedebestrijding en schuldhulpverlening 2020 – 2021 op waarin we meer dan voorheen aandacht besteden aan preventie en vroegsignalering. Er is ook

hier winst te behalen door te investeren aan de voorkant. De verwachting is dat door de inzet op preventie en vroegsignalering, mensen in armoede en met schulden eerder in beeld zijn, waardoor ze eerder en beter geholpen kunnen worden en er minder en korter gebruik gemaakt hoeft te worden van schulddienstverleningstrajecten

De huidige middelen zetten we in om het huidige beleid te kunnen voortzetten en tegelijkertijd met het nieuwe beleid de noodzakelijke kanteling te maken en in te zetten op de opgaven van vroegsignalering en preventie.

Proces:

Uitvoering efficiënter werken	3 ^e kw
Nota minimabeleid en schuldhulpverlening	4 ^e kw. 2019
Oplossingsrichting schaalproblematiek	1 ^e kw. 2020
Plan van aanpak vrijwilligerswerk en kansrijke dagbesteding	1 ^e kw 2020

3. Wmo

Taakstelling € 407.000, -

In de rapportage van Cebeon valt op dat op het onderdeel maatwerk Wmo de netto lasten over 2018 in Waterland fors hoger zijn dan het referentieniveau. Deze hogere lasten manifesteren zich zowel bij de verstrekking van maatwerkvoorzieningen (hulp bij het huishouden, begeleiding, hulpmiddelen) als in de uitvoeringskosten. Bij alle typen maatwerkvoorzieningen liggen de uitgaven hoger dan het gemiddelde van referentiegemeenten. Verder is opmerkelijk dat het aantal Wmo-cliënten met een stapeling van verschillende maatwerkvoorzieningen (hulp bij huishouden, begeleiding, dagbesteding, vervoermiddelen etc.) in Waterland duidelijk hoger ligt.

We zetten voor de Wmo de ingezette maatregelen uit de uitvoeringsagenda 1.0. door. We nemen daarnaast aanvullende maatregelen:

- a) het gebruik van de voorzieningen beter monitoren en indicaties gedurende een vaste korte periode afgeven.
- b) Een meer integrale benadering van de klant. Voorkomen van stapeling van voorzieningen.
- c) Meer kostenbesparingen door verwijzing naar het eigen netwerk en algemene voorzieningen. Er zijn kostenbesparingen te realiseren als meer wordt verwezen naar het sociaal netwerk en meer preventieve inzet plaatsvindt vanuit basisvoorzieningen. De beoogde analyse van het Wmo-bestand kan hiervoor goede aanknopingspunten opleveren.
- d) Bij de uitvoering gaat het om een efficiëntieslag die met name vorm kan krijgen door opschaling van niet-personele kosten. Daarnaast zou kritischer moeten worden gekeken naar overheadkosten die nu worden toegerekend.

Proces:

Deze actiepunten worden de komende tijd uitgewerkt.

4. Jeugdhulp

Taakstelling € 257.000, -

De netto lasten van jeugdhulp zijn in Waterland lager dan het referentieniveau. Dit houdt vooral verband met jeugdzorgtrajecten. De uitvoeringslasten zijn echter hoger dan in referentiegemeenten. Dit betreft niet zozeer personeel (het aandeel directe personeelslasten is in Waterland vergelijkbaar), maar overige uitvoeringslasten (ICT, inkoop, administratie en toegerekende overhead). De hoge netto lasten in 2018 hebben met name betrekking op uitvoeringslasten vanwege externe inhuur en het aanpassen van ICT-systemen.

Het grootste deel van de verwijzingen naar jeugdhulp zonder verblijf komt in Waterland van de huisartsen (circa 50%), terwijl circa 10% van de verwijzingen via de gemeente loopt. Dit beeld wijkt af van de referentiegemeenten waar een groter deel van de verwijzingen via de gemeenten loopt.

Maatregelen voor afschaling naar goedkopere zorgtrajecten en het lager starten van indicaties waren al onderdeel van de uitvoeringsagenda 1.0. Hierin zijn we ook deels geslaagd, deels is door personele ontwikkelingen een deel van de voorgenomen maatregelen niet uitgevoerd. We zetten daarom in op de uitvoering en versterking van de maatregelen uit de uitvoeringsagenda 1.0.

Aanvullende maatregelen uitvoeringsagenda 2.0.

1. Er is meer preventieve inzet gewenst om eventuele problematiek vroegtijdig(er) te signaleren en adequaat op te pakken (incl. doorverwijzing). Eén van de maatregelen waaraan de gemeente werkt is om het CJG meer te promoten als de organisatie voor opgroei- en opvoedproblematiek. We zetten in op korte lijnen tussen- en goede afstemming met partners in de onderwijs/kinderopvang (inclusief peuterspeelzaalwerk), jeugd- & jongerenwerk en huisartsen.
2. Een integrale werkwijze van de gemeentelijke toegang is daarbij een belangrijk uitgangspunt (1-gezin-1-plan en casusregie). Tevens kan worden overwogen om ambulante vormen van jeugdhulp door het kernteam en/of partners in de basisinfrastructuur te bieden. Met deze en andere preventieve maatregelen kan er tevens meer zicht komen op de achtergrond van het relatief kleine aantal jeugdigen dat specialistische hulp ontvangt.

Deze actiepunten worden de komende tijd uitgewerkt.